

Datum
2021-03-01

Adress

Diarienummer
SBN-2020-1171

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Yttrande över Samrådshandling för Regionplan för Skåne 2022-2040 STK-2020-1575

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Region Skåne har översänt *Regionplan för Skåne 2022–2040 – Samrådshandling* till kommunstyrelsen med inbjudan om att inkomma med synpunkter. Kommunstyrelsen har skickat över ärendet för stadsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden samt miljönämnden att besvara senast 2021-03-01. Regionplanen är den första i sitt slag i Skåne och tas fram i enlighet med Plan- och bygglagen. Regionplanen innehåller strategier och planeringsprinciper och ska visa Skånes samlade vilja samt ge förutsättningar för utvecklingen av de fysiska strukturerna. Sammanfattningsvis anser stadsbyggnadsnämnden att regionplanens roll och syfte behöver tydliggöras och att hållbarhetsperspektivet samt det framtidsytande perspektivet behöver stärkas. Malmös roll i regionen samt Öresundsperspektivet behöver bli tydligare. Regionplanen behöver ge stöd till långsiktigt hållbar regional pendling, strategier för att stärka näringslivet och skapa fler arbetstillfällen i regionen samt infrastrukturella lösningar för Öresundsmetro, rangerbangård och godsflöden.

Yttrande

Ärendet

Många frågor i samhällsplaneringen går idag över kommunernas administrativa gränser. Människors dagliga rörelsemönster kan omfatta flera kommuner där vi bor i en kommun, har arbete eller studier i en annan, fritidsaktiviteter i en tredje, släkt och vänner i en fjärde, osv.

Skåne har Sveriges lägsta sysselsättningsgrad, samtidigt som många företag har svårt att hitta rätt kompetens för att kunna utvecklas. För att utvecklingen ska gå åt rätt håll behöver kommuner, regionen och andra aktörer agera gemensamt. Infrastruktur och transporter får en särskild regional dimension när vi ska förflytta oss på ett hållbart och smidigt sätt.

Lokalisering av näringslivsetableringar, forskningsanläggningar, större tekniska samhällsfunktioner eller kultur- och fritidsanläggningar är andra exempel där en regional samsyn kan behövas. Natur- och vattenområden eller effekter av klimatpåverkan känner inga administrativa gränser. Här kan regionplanen ha en viktig roll både som process och med dess sakinhåll.

Regionplanens målbild och roll

Målbild för regionplanen är att "*Regionplanen ska vara ett verktyg för att stärka Skånes utveckling som flerkärnig arbetsmarknads- och bostadsregion och vara en gemensam grund som underlättar samordning av fysiska strukturer över kommungränserna.*". Det saknas en visionär målbild/framtidsbild som utgår från ett tydligt hållbarhetsperspektiv, där de sociala, ekonomiska och ekologiska dimensionerna tydligt framgår för Skåne år 2040/2050. En väl förankrad framåtsyftande målbild skulle kunna samla kommunerna för att sträva åt samma håll i planeringen.

Region Skåne har under lång tid tagit fram regionala underlag för planeringen vilket är underlag som tidigare saknats. Att ta fram denna typ av material är en viktig funktion som regionplanen kan fortsätta medverka till. Det behövs en samlad regional överblick för att ge ledning i planeringsfrågor som behöver adresseras gemensamt för att nå regionala och nationella utvecklingsmål.

Regionala utmaningar för planeringen

Regionplan för Skåne tar sin utgångspunkt i ett antal trender och utmaningar som i huvudsak ligger i linje med Malmö stads analys. Ambitionen är att regionplanen genom strategier och planeringsprinciper ska hantera dessa utmaningar och trender. För att regionplanen ska utgöra ett stöd i kommunernas planering bör den utgå från de utmaningar som målas upp och som kommunerna inte enskilt kan lösa. Regionplanen visar till stor del på ett nuläge snarare än önskad utveckling och utgår till stor del i strategier och planeringsprinciper som kommunerna redan idag använder i sin planering. Det är bra, men planen behöver ytterligare fokusera på de frågor som är Skånes utmaningar och hur dessa gemensamt kan lösas.

Nedan presenteras de utmaningar för den fysiska planeringen som tas upp i regionplanen (som rubriker), samt stadsbyggnadsnämndens förslag på hur den fortsatta inriktningen i regionplanen kan utvecklas för att bättre stödja Malmös och regionens planering för en hållbar utveckling.

En planering som möjliggör hållbar tillväxt

Hur planeringen ska möjliggöra en hållbar tillväxt är helt avgörande för Skånes framtid och behöver adresseras ytterligare i regionplanen. Utmaningen beskrivs i regionplanen till stora delar om hållbar mark- och vattenanvändning ur ett ekologiskt perspektiv vilket är viktigt men även de ekonomiska och sociala aspekterna av hållbarhet bör belysas. Skåne har den

lägsta sysselsättningsgraden av Sveriges län och lägst är sysselsättningsgraden i sydvästra Skåne. Det saknas i regionplanen strategier och planeringsriktlinjer som stärker näringslivets etablering och detta perspektiv behöver stärkas. Även etablering och utveckling av forskningsmiljöer, kultur- och fritidsverksamheter är viktiga ur ett tillväxtperspektiv.

Malmö har idag ett diversifierat, kunskapsintensivt och innovativt näringsliv. Här finns en etablerad entreprenörsanda med en stark start-up-scen. Tjänstesektorn är en av de branscher som ökat allra mest och där kulturella och kreativa näringar inklusive besöksnäringen har blivit en viktig del av Malmös näringsliv. Malmö har även betydande forskning och utveckling inom till exempel Life Science-området. Även om mycket har gått i rätt riktning i Malmö under de senaste decennierna, har inte alla delar utvecklats lika kraftigt i positiv riktning.

Arbetslösheten är fortsatt hög och betydande delar av Malmös befolkning står utanför arbetslivet. De arbetstillfällen som tillkommit och de arbetsmarknadsinsatser och utbildningsprogram som funnits till hands har inte varit tillräckliga för att klara av matchningen på arbetsmarknaden. Gränshinder mellan Skåne och Själland bromsar utvecklingen ytterligare i Öresundsregionen. En mängd aspekter och aktörer påverkar denna utveckling och det är frågor som måste adresseras kraftfullt i regionplanen. Några exempel på frågor att lyfta är hur kommunerna kan samverka kring verksamhetsområden, näringslivetableringar, regionalt lämpliga lokalisering av större anläggningar och strategier kring externhandelsetableringar.

En planering som motverkar orättfärdiga skillnader och även verkar för goda livsmiljöer för alla

Både Skånes och Malmös befolkning växer kraftigt och år 2050 beräknas Malmös befolkning uppgå till 500 000 invånare. Både inom Skåne och i Malmö är det en stor utmaning att trygga medborgarnas välfärd, tillgång till bostäder och minska orättfärdiga skillnader. Bostadsbyggandet har gått på högvarv under senare delen av 2010-talet, särskilt i Malmö. Samtidigt är det en utmaning att säkra bostadstillgången för hushåll med svag ekonomi och dålig förankring på bostadsmarknaden. Bostadsbrist, negativa effekter av en segregerad bostadsmarknad och obalans i bostadsbeståndet så att det saknas bostäder inom olika segment, exempelvis studentbostäder, bostäder som är tillgängliga för hushåll med låg inkomst, etc skapar dåliga förutsättningar för en balanserad och positiv utveckling i hela regionen. Det är utmaningar som måste lösas och belysas i ett regionalt perspektiv. I regionplanen finns planeringsstrategier för bostadsförsörjning och regional samsyn i frågan. Det är viktigt att följa upp dessa planeringsstrategier och arbeta vidare så att alla kommuner planerar för en generell bostadsförsörjning för både nya och befintliga boende i Skåne.

En planering som säkerställer en ökad tillgänglighet i regionen och även ett hållbart innovativt transportsystem

Inom temat transporter ryms flera viktiga aspekter som har regionala dimensioner och kräver gemensamma insatser från stat, region och kommuner. Stadsbyggnadsnämnden

välkomnar fokus på, och åtgärder som bidrar till långsiktigt hållbar pendling, särskilt åtgärder som minskar inpendlingen med privatbil till tillväxtmotorer och regionala kärnor. Dagligen pendlar drygt 70 000 till arbete i Malmö och 14 500 vidare över Öresundsbron från både Malmö och övriga Skåne. Dessa pendlingsströmmar bidrar till stora utmaningar i städerna i form av ytanspråk, buller och påverkan på luftkvalitet. Tydliga strategier för att hantera dessa frågor redan idag behövs. Samtidigt är det viktigt att belysa och ha strategier för när framtida kapacitet för kollektivtrafik är nådd och gäller vad som händer när vi når kapacitetstak för dagens kollektivtrafiklösningar. En viktig satsning som gynnar hela regionen är Öresundsmetron vilket bör belysas tydligare i regionplanen.

En angelägen fråga i Skåne är godstransporter, både med hänsyn till att Skåne är en viktig länk inom det transeuropeiska transportnätet, TEN-T, och med hänsyn till ökade trafikflöden som väntas i och med Fehrman-Bält-förbindelsens färdigställande mot slutet av 2020-talet. Södra stambanan samt Malmö godsbangård utgör flaskhalsar för godstrafiken i Skåne. Viktiga infrastruktursatsningar för att åtgärda dessa är en långsiktigt hållbar lokalisering av rangerbangård i Skåne som tillåter verksamheten att växa samt yttre godsspår.

En planering som stärker Skånes globala konkurrenskraft och möjliggör ökad integration med omvärlden

Skåne utgör en gränsregion med starka kopplingar till Danmark vilket bör belysas ytterligare. En fjärdedel av Danmarks och Sveriges befolkning bor i Öresundsregionen som är Nordens största arbetsmarknadsregion. Skåne är en administrativ region, medan den funktionella regionen och Öresundsperspektivet utgör människors praktiska vardagsregion. Detta samband och hur Skåne bättre kan dra fördel av det geografiska läget bör framgå ännu tydligare i regionplanen.

Malmö har tillsammans och med Köpenhamn stor potential att vara den tillväxtkraft som behövs för att Skåne ska stå sig i jämförelse med de andra storstadsregionerna i Sverige. Ur ett regionalt perspektiv behövs tydligare beskrivningar av vad som skulle kunna stärka tillväxtmotorn i form av Öresundsmetro, höghastighetsstationer i centralstationerna, hantering av pendlingsströmmar för hållbar och smidig vardagspendling, koppling till Malmö Airport och Copenhagen Airport, gemensamma satsningar för att attrahera forskning, näringsliv, och kulturinstitutioner, för att nämna några.

En planering som skapar förutsättningar för både växande städer samt utvecklar den flerkärniga Ortsstrukturen

Flerkärnigheten utgör grunden i målbilden för regionplanen. Region Skåne har under lång tid arbetat för en flerkärnig utveckling och denna inriktning tas förgiven i regionplanen. Förankringsprocessen kring *Det flerkärniga Skåne* (ett underlag som ligger till grund för regionplanen och som antogs av regionfullmäktige 2013) skedde för snart tio år sedan. Det behövs en fylligare argumentation kring begreppet flerkärnighet och på vilket sätt detta bidrar till Skånes utveckling.

Malmös betydelse i regionen speglas inte i regionplanen. I Malmö bor en fjärdedel av Skånes befolkning. Det finns cirka 24 000 studenter vid Malmö universitet och på senare år har ungefär hälften av alla nya arbetstillfällen i Skåne uppstått i Malmö. I staden finns sjukhus, kultur, nöjen, fritidsaktiviteter, konferensverksamhet, med mera som serverar människor i både Skåne och i Köpenhamnsområdet. Malmös utveckling påverkar hela Skåne och strategier och planeringsriktlinjer måste understödja en utveckling som ger möjligheter att växa på ett hållbart sätt i förhållande till exempelvis pendling, olika former av näringslivetableringar, bostadsförsörjning, med mera.

En planering som skapar förutsättningar för en bebyggelseutveckling och en hållbar markanvändning

Region Skåne konstaterar att konkurrensen om marken kommer att öka i takt med ökad befolkningstillväxt och utvecklad transportinfrastruktur och lyfter flera viktiga aspekter av detta kring biologisk mångfald, klimatanpassning, livsmedelsförsörjning, mm. Regionplanen kan dock bli tydligare vad gäller strategier och riktlinjer för hushållning av mark när det gäller bebyggelseutveckling och transportsektorns markanvändning. Det är viktigt att regionplanen stödjer initiativ som innebär förtätning och användning av kollektiva färdmedel som bidrar till minskade ytanspråk. Några aspekter kring bebyggelseutveckling som skulle kunna utvecklas i regionplanen för att ge kommunerna stöd i planeringen, och som har tydliga regionala dimensioner är: planeringsprinciper för hur kommunerna kan samarbeta över kommungränserna för att lösa bostadsbristen, större verksamhetsområden och gemensam planering kring näringslivetableringar, synen på etablering av externhandel och hur det kan hanteras ur ett mellankommunalt perspektiv, framtidsspaningar kring lokaliseringen av andra större och viktiga regionala funktioner, aspekter kring hållbart, klimatneutralt och cirkulärt byggande, vikten av att planera och bygga yteffektivt för att spara på framför allt jordbruksmark, men även områden med höga naturvärden.

Avsaknad av perspektiv och generellt om innehåll och utförande i samrådshandlingen

Hållbarhetsperspektivet skulle kunna genomsyra planen tydligare. Detta borde utgöra grunden för all långsiktig planering men i regionplanen uttrycks det snarare som enskilda miljöfrågor. Ett exempel på detta är klimatanpassning som i regionplanen beskrivs tydligt, men de åtgärder som fysiska planeringen måste göra för att minska klimatpåverkan saknas. Även jämställdhets- och barnperspektivet behöver förstärkas genom hela regionplanen.

Havet utgör en stor del av Skåne och det finns flera utmaningar kopplade till exempelvis havsnivåhöjning, biologisk mångfald och transporter på havet även om detta inte framgår av avsnittet om utmaningar. Region Skåne konstaterar att de behöver utveckla sin roll avseende havs- och kustplanering. Stadsbyggnadsnämnden instämmer i detta och önskar att havsfrågorna utvecklas i regionplanen.

Det är generellt otydligt vilket som är framåtsyftande åtgärder och vad som är en

nutidsbeskrivning, särskilt i kartmaterialet. Det är också ottydligt huruvida de strategier och program som det hänvisas till i planen utgör en del av regionplanen eller om de utgör underlag.

Genomförande och uppföljning

Under en relativt kort period har Region Skåne tagit fram det förslag till Skånes första regionplan som nu är på samråd i enlighet med Plan- och bygglagen. Det är en stor utmaning att för första gången ta fram en regionplan i en region med 33 kommuner och den stora mängd beslutsfattare och aktörer som påverkas av regionplanen. Regionplanen ska revideras varje mandatperiod och kommer sannolikt att fortsätta pågå som en kontinuerlig process likt kommunernas översiktsplanering. Under framtagandet har Region Skåne haft stora ambitioner om en inbjudande och transparent process med olika typer av workshops och insyn i tidiga utkast vad gäller exempelvis kartmaterial. Dessa ambitioner har uppfattats positivt. Samtidigt har det varit ottydligt vilken typ av förankring som förväntas i kommunerna före och efter de möten som ordnats vilket gör att resultaten från workshops et c får oklar status.

Region Skåne beskriver i regionplanen vad regionen ska göra för att följa upp regionplanen. Eftersom det är många aktörer är involverade i planeringen vore det lämpligt att även förtydliga övriga aktörers roller.

Sammanfattande synpunkter

- Regionplanens roll och målbild måste tydliggöras ytterligare för att planen ska kunna utgöra ett stöd för kommunernas planering. Regionplanen bör särskilt fokusera på frågor som kommunerna inte kan lösa enskilt. Det framåtsyftande perspektivet behöver bli tydligare.
- Malmö utgör en fjärdedel av regionens invånare. Stadens roll och Öresundsregionen som spelplan behöver återspeglas tydligare i regionplanen. Strategier som syftar till att stärka Malmös och Skånes konkurrenskraft nationellt och globalt behöver utvecklas.
- Regionplanen behöver ta fasta på utmaningar kring hållbar tillväxt och då ur alla tre hållbarhetsdimensionerna; social, ekonomisk och ekologisk. Särskilt planering som stödjer bättre möjligheter att skapa fler arbetstillfällen i regionen behöver utvecklas.
- Ökat fokus på långsiktigt hållbara lösningar för pendling och godstrafik är nödvändigt för en positiv utveckling i regionen. Öresundsmetron är en viktig satsning som behöver lyftas tydligare i regionplanen.
- Det är bra att regionplanen tar upp klimatanpassning men strategier för minskad klimatpåverkan behöver utvecklas.

ordförande

.....
Sofia Hedén (S)
.....

sekreterare

.....
Kristina Andersson
.....

Reservationer/särskilda yttranden

Anders Olin (SD) och Åsa Ahnfeldt (SD) med instämmande av Stefan Claesson (SD) och Karin Ramsay (SD) lämnar in en reservation, bilaga § 47a.

Mikael Andersson (V) med instämmande av Sara Andersson (V) lämnar in ett särskilt yttrande, bilaga § 47b.